

Saavutettavuuden peruskoulutusta Lukkarin ylläpitäjille

Anne Kähäri ja Petra Honkaranta-Siivari

KIRKKOHALLITUS⁺

Kirkon viestintä

Anne Kähäri
Kirkon viestintä/Kirkkohallitus
Verkkoviestinnän asiantuntija

Petra Honkaranta-Siivari
Kirkon viestintä/Kirkkohallitus
Viestintäasiantuntija,
kirkkohallituksen
saavutettavuusvastaava

Koulutuksen sisältö

1. Mitä tarkoittaa verkkopalveluiden saavutettavuus? Käsitteet ja lainsäädäntö
2. Tekstisisällöt
3. Kuvat
4. Upotukset
5. Videot
6. Linkit ja linkkilistat
7. Liitetiedostot
8. Saavutettavuuden arviointi

Mitä tarkoittaa verkkopalveluiden saavutettavuus? Käsitteet ja lainsäädäntö

Saavutettavuus

- Saavutettavuudella tarkoitetaan "aineetonta" ympäristöä, kuten tietoa, verkkosivuja, palveluja ja asenteita.
- Digitaalinen saavutettavuus tarkoittaa, että kaikenlaiset käyttäjät voivat lähestyä ja käyttää digitaalista palvelu esim. verkkosivustoa tai mobiilisovellusta huolimatta mahdollisista vammoista tai toimintarajoitteista.

Lainsäädäntö

- Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019) tuli Suomessa voimaan 1.4.2019. Paljon siirtymäaikoja. -> Sama sisältö viety kirkkolakiin.
- Lain taustalla ns. saavutettavuusdirektiivi (EU 2016/2102)
- EU-säädösten taustalla YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista
- Laki koskee julkisten toimijoiden verkkopalveluja eli verkkosivustoja ja mobiilisovelluksia ja niiden sisältöjä.

Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta

- "saavutettavuudella (tarkoitetaan) periaatteita ja tekniikoita, joita on noudatettava digitaalisten palveluiden suunnittelussa, kehittämisessä, ylläpidossa ja päivittämisessä, jotta ne olisivat paremmin käyttäjien, erityisesti vammaisten henkilöiden, saavutettavissa" (Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta 2 §)

Kirkkolaki

- Kirkkolaki 5 b § (29.3.2019/411)
Digitaaliset palvelut:
Digitaalisiin palveluihin sovelletaan digitaalisten palveluiden tarjoamisesta annettua lakia (306/2019).
Lakia ei kuitenkaan sovelleta seurakuntien varhaiskasvatuksessa ja rippikouluopetuksessa, kun verkkosivusto tai mobiilisovellus toteutetaan varhaiskasvatuksen tai rippikouluopetuksen yhteydessä ja sen käyttö tapahtuu rajatussa ryhmässä määräaikaisesti.

Lain vaatimukset

- Verkkosivuston on noudatettava saavutettavuusvaatimuksia.
- ➔ Käytännössä tämä tarkoittaa WCAG 2.1 (Web Content Accessibility Guidelines) kriteeristön noudattamista = verkkosivustojen saavutettavuusohjeet
- WCAG 2.1 koskee mm.
 - www-sivuja
 - Niissä julkaistuja tiedostoja (esim. Pdf, PowerPoint, Excel...)
 - Videoita
 - Äänitteitä ja podcasteja
 - Lomakkeita
 - Ajanvarauskalentereita
- WCAG 2.2. on julkaistu -> ei vielä tietoa koska vaatimukset tulevat koskemaan Suomea, arvio syksy 2025.
- Sivustolla on oltava saavutettavuusseloste ja saavutettavuuspalautteen antamiselle lomake. Palautteeseen on vastattava 14 vrk:n sisällä.

Lain valvonta

- Valvova viranomaisena on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.
- Tekevät vuosittain tarkastuksia sadoilla julkishallinnon verkkosivustoille. Esim. evl.fi sivuston on ollut tarkastuksen kohteena v. 2021 ja 2022.
 - Ennakoilmoitus valvonnasta.
 - Tarkkaa valvonnan ajakohtaa ei kerrota.
 - Raportti ja vaadittavat korjaukset.
- Sanktiot:
 - Varoitus ja uhkasakko
 - Kielteinen julkisuus esim. Helsingin yliopisto ja Verohallinto.

Kaikki hyötyvät saavutettavasta verkkopalvelusta

- Kaikenlaisten ihmisten on helppo lähestyä tuotetta ja palvelua
- Mahdollisuus osallistua ja kokea elämyksiä ihmisten erilaisista ominaisuuksista riippumatta
- Toimintarajoitteet eivät estä palvelun käyttöä
- Yhdenvertaisuuden edistämistä
- LVM:n arvion mukaan yli miljoonalla suomalaisella on jokin vamma tai toimintarajoite.
- Saavutettavuus tarkoittaa yleensä myös hyvää käytettävyyttä.
- Se ei haittaa ketään!
- Palvelun tuottajalle tulee vähemmän kysymyksiä käyttöön liittyvistä vaikeuksista.
- Saavutettavuus parantaa myös hakukonenäkyvyyttä.

Verkkosivuston saavutettavuus on kokonaisuus

Saavutettava verkkopalvelu muodostuu kolmesta osasta:

- Teknisesti virheettömästä toteutuksesta
- Selkeästä ja hahmotettavasta käyttöliittymästä
- Ymmärrettävästä sisällöstä.

Sisällöntuotanto Lukkarissa

Sisällöntuottajan ohje pähkinänkuoressa

- Käytä selkeää ja ymmärrettävää kieltä
- Tyylien oikeanlainen käyttö
- Kuvaavat ja napakat otsikot
- Selkeästi nimetyt linkit
- Kuville vaihtoehtoinen teksti (alt-teksti).

Tekstisisältö

Tyylit

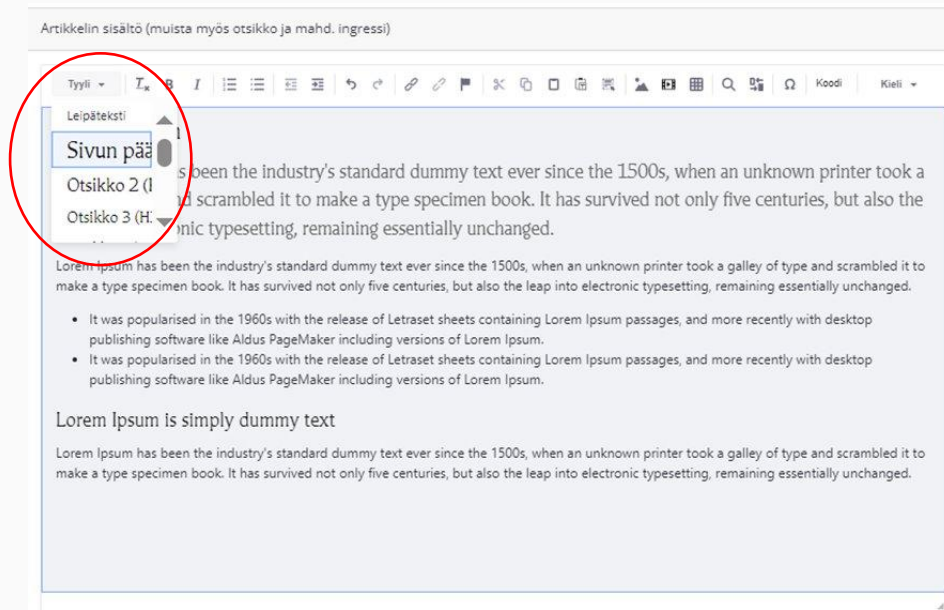
- Käytä tekstisisällössä Lukkarin valmiita tyylejä (otsikko, leipäteksti jne.)
- Tyylejä tulee käyttää vain siinä tarkoituksessa, johon ne on suunniteltu.

Miksi tyylejä käytetään?

- Näin ruudunlukuohjelmat tunnistavat esimerkiksi otsikot otsikoiksi.
- Johdonmukaisesti käytetyt muotoilut takaavat hyvän käyttökokemuksen myös näkeville.

Lukkarin tyylit tekstieditorissa

Artikkelin sisältö (muista myös otsikko ja mahd. ingressi)

Tyylit

Leipäteksti

- Sivun pää
- Otsikko 2 (H2)
- Otsikko 3 (H3)

is been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.

Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.

- It was popularised in the 1960s with the release of Letraset sheets containing Lorem Ipsum passages, and more recently with desktop publishing software like Aldus PageMaker including versions of Lorem Ipsum.
- It was popularised in the 1960s with the release of Letraset sheets containing Lorem Ipsum passages, and more recently with desktop publishing software like Aldus PageMaker including versions of Lorem Ipsum.

Lorem Ipsum is simply dummy text

Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.

Tyylin käyttö esim.

Sisältö (content)

H1 Lorem Ipsum

ingressi

Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.

leipäteksti

Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.

luettelo

- It was popularised in the 1960s with the release of Letraset sheets containing Lorem Ipsum passages, and more recently with desktop publishing software like Aldus PageMaker including versions of Lorem Ipsum.
- It was popularised in the 1960s with the release of Letraset sheets containing Lorem Ipsum passages, and more recently with desktop publishing software like Aldus PageMaker including versions of Lorem Ipsum.

H2

Lorem Ipsum is simply dummy text

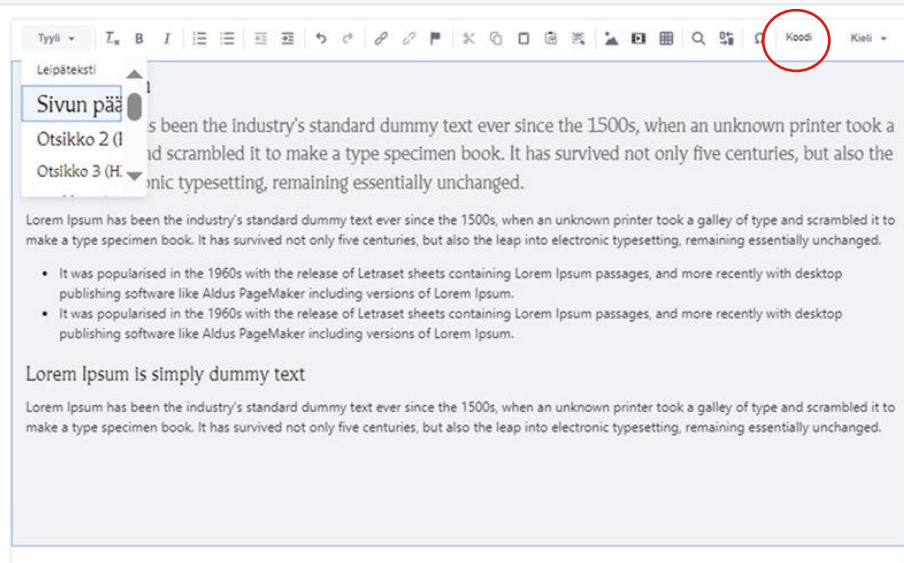
leipäteksti

Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.

+ | ✎ | 🏠 | ☁ | 🗑 | 👤 Viimeksi muokannut Anne Kähäri 24.09.2024, klo 14.15

Tarkista tekstin muotoilu koodin kautta

Artikkelin sisältö (muista myös otsikko ja mahd. ingressi)

The screenshot shows a rich text editor interface. At the top, there is a toolbar with various icons for text formatting and editing. A button labeled "Koodi" (Code) is circled in red. Below the toolbar, the editor content is visible, showing a list of page elements on the left and the corresponding text on the right. The text includes a paragraph about Lorem Ipsum, a bulleted list, and another paragraph. The "Koodi" button is used to view the underlying HTML code of the selected text.

Leipäteksti

- Sivun pää
- Otsikko 2 (I
- Otsikko 3 (H

is been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.

Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.

- It was popularised in the 1960s with the release of Letraset sheets containing Lorem Ipsum passages, and more recently with desktop publishing software like Aldus PageMaker including versions of Lorem Ipsum.
- It was popularised in the 1960s with the release of Letraset sheets containing Lorem Ipsum passages, and more recently with desktop publishing software like Aldus PageMaker including versions of Lorem Ipsum.

Lorem Ipsum is simply dummy text

Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.

Koodinäkymä

Artikkelin sisältö (muista myös otsikko ja mahd. ingressi)

```
1 <h1>Lorem Ipsum</h1>
2
3 <p class="lukkari-lead">Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown
4 printer took a galley of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries,
5 but also the leap into electronic typesetting, remaining essentially unchanged.</p>
6
7 <p>Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley
8 of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into
9 electronic typesetting, remaining essentially unchanged.</p>
10
11 <ul>
12   <li>It was popularised in the 1960s with the release of Letraset sheets containing Lorem Ipsum passages, and more
13   recently with desktop publishing software like Aldus PageMaker including versions of Lorem Ipsum.</li>
14   <li>It was popularised in the 1960s with the release of Letraset sheets containing Lorem Ipsum passages, and more
15   recently with desktop publishing software like Aldus PageMaker including versions of Lorem Ipsum.</li>
16 </ul>
17
18 <h2>Lorem Ipsum is simply dummy text&nbsp;&lt;/h2>
19
20 <p>Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s, when an unknown printer took a galley
21 of type and scrambled it to make a type specimen book. It has survived not only five centuries, but also the leap into
22 electronic typesetting, remaining essentially unchanged.</p>
```

Otsikot

- Sivulla on vain yksi ylimmän tason eli H1-tason otsikko (sivun pääotsikko).
- Sisällön otsikkotasot alkavat H2-tasolta.
- Eri otsikkotasojen yli ei saa hyppiä.
 - H1-tason jälkeen tulee H2-tason otsikko tai otsikoita
 - Tarvittaessa sen alle H3-tason otsikoita jne.
 - Toiseen suuntaan tasojen yli voi toki hypätä: esim. luvun viimeinen alaotsikko voi olla tason 4 otsikko, jota seuraa seuraavan luvun pääotsikko tasolla 2.
- Hyvin tehty otsikointi parantaa verkkosivun luettavuutta ja silmäiltävyyttä.

Jos ja kun kopioit tekstin muualta, liitä se seuraavasti

➔ Liitä tekstinä -toiminnolla (CTRL + Shift + V)

tai

➔ liitä teksti ensin Muistioon ja kopioi se sieltä ja liitä sisältöön.

Kuvat Lukkarissa

Kuvien vaihtoehtoinen teksti (alt-teksti)

- Kuvan vaihtoehtoisen tekstin pitäisi välittää tekstinä kuvasta se tieto, mikä jää saamatta jos kuvaa ei näe.
- Jos kuvalla on kuvateksti, älä toista sitä alt-tekstissä.

Miten tehdään hyvä alt-teksti?

- Kirjoita alt-teksti lyhyesti ja napakasti.
- Käytä selkeää ja ymmärrettävää kieltä.
- Älä aloita sanalla "Kuva" tai "Kuvassa"
(ruudunlukuohjelma kertoo joka tapauksessa, että kyseessä on kuva.)
- Päätä alt-teksti aina pisteeseen.

Lukkarissa alt-teksti annetaan kuville

- Media highlight -portletissa
- Uutiskuvissa
- Tapahtumakuvissa
- Sisältöportlettiin tekstieditorissa lisättävissä kuvissa
- Linkkilistauksissa
- Kuvakaruselleissa
- Etusivun uutta pääkuvaa lisätessä.
- ✓ Lukkarissa kuvaa ei voi merkata koristeelliseksi.

Media highlight - portletti

Media Highlight

x

Näytettävä kuva

Kuvateksti (ei pakollinen, max 110 merkkiä)

Alt-teksti (pakollinen, sokeiden lukulaitteita varten, max 110 merkkiä) *

Aikuisia ja lapsia kävelyllä syksyisessä metsässä |

- Kun laitat tähän ruksin, niin sivustolla kävijä voi klikata kuvan suuremmaksi
- Kuva näkyy isona bannerikuvana

Poista kuvavalinta

Tallenna

Sulje

Uutinen

Uutisen oheen liitettävä pikkukuva

Uutisen oheen liitettävä pikkukuva

Kuva näkyy uutisnostossa ja uutisen sivulla

Valitse kuva Poista

Piilota kuva uutisnostosta

Kuvateksti

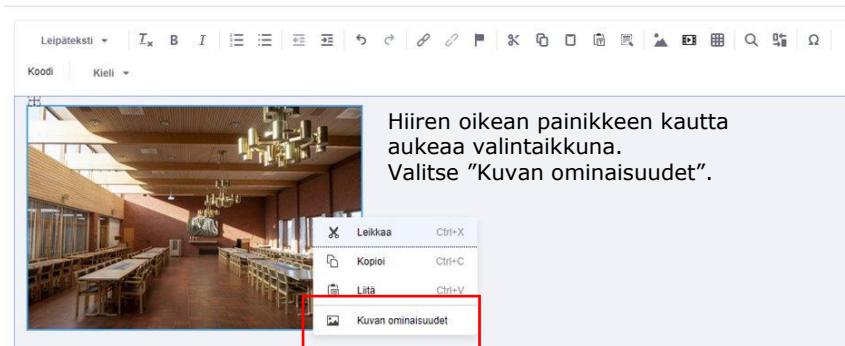
Alt-teksti (pakollinen, sokeiden lukulaitteita varten)

Kirkkosali, jossa käynnissä jumalanpalvelus tai muu tapahtuma.

Tapahtuma

	<input type="text" value="Linkin osoite muodossa https://..."/>
Liitä kuva	<input type="button" value="Valitse tiedosto"/> Ehtoollisen vietto.jpg <small>Kuvan tulee olla minimissään 750px leveä ja 500px korkea. Kuva näytetään tapahtumasivulla kuvaustekstin yhteydessä.</small>
Alt-teksti	<input type="text" value="Ehtoollisella tarjotaan ehtoollisviiniä pienestä pikarista"/>

Tekstieditoriin lisätty kuva

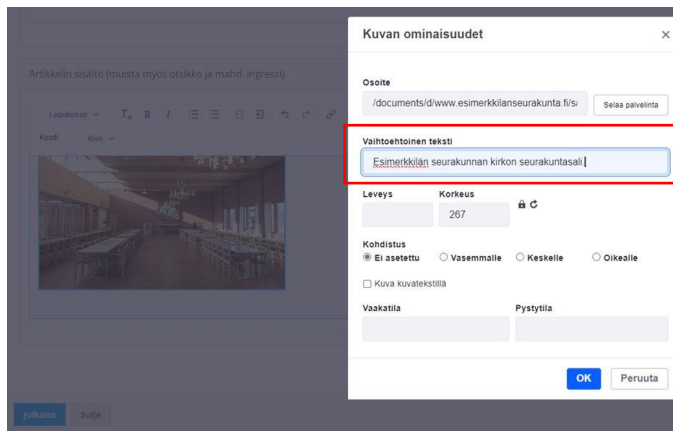

Leipäteksti

Koodi | Kieli

Hiiren oikean painikkeen kautta aukeaa valintaikkuna. Valitse "Kuvan ominaisuudet".

Leikkaa Ctrl+X
Kopioi Ctrl+C
Liitä Ctrl+V
Kuvan ominaisuudet

Kuvan ominaisuudet

Osoite
/documents/d/www/esimerkkilanseurakunta.fi/s/ Seuraa päivityksiä

Vaihtoehtoinen teksti
Esimerkkilän seurakunnan kirkon seurakuntasali

Leveys Korkeus

Kehdistus
 Ei asetettu Vasemmalle Keskelle Oikealle

Kuva kuvatekstillä

Vaakatiila Pystytila

OK Peruuta

Linkkilistaus

Muokkaa linkkilistausta

Lisätyt linkit

Asetukset

Lisää uusi linkki Valitse kirkon yhteisistä linkeistä

Lisää uusi linkki

Linkin nimi

Linkin nimi

Näkyvä vain ylläpitäjille

Linkin teksti *

Linkin teksti

Linkki (url) *

https://

Linkin avautuminen

Linkki avautuu samassa ikkunassa

Valitse kuva *

Selaa

Alt-teksti *

Alt-teksti (pakollinen, sokeiden lukulaitteita varten)

Karuselli

Karusellin asetukset

Lisää uusi

Valitse

- Kuva
 Video

Teksti *

Linkki

Kuva

Valitse kuva

Alt-teksti *

Ajastus *

- Julkaistaan heti
 Ajastettu

Poista

Poista

Tallenna

Peruuta

Kuva, jossa tekstiä

Muutama periaate tekstin käyttöön kuvatiedostoissa

- Käytä vähän sanoja (max. yksi lause).
- Käytä riittävän suurta fonttia.
- Lisää sama teksti kuvan alt-tekstiksi.
- Huolehdi, että kuvan resoluutio on riittävä, jotta kuvan tekstistä saa selvää.
- Jos kuva sisältää paljon informaatiota, kerro sama viesti samalla sivulla myös tekstimuodossa.
- Jos kuvan viestiä on mahdotonta kuvata sanoilla, kerro käyttäjälle alt-tekstinä ja/tai otsikkona, mistä kuvassa on kysymys. Tällaisia sanallisesti mahdottomia kuvia ovat mm. hautausmaakartat.

Alt-teksti:
Nainen metsässä retkellä, ja
teksti Pyhiinvaellukselle
luontoon? Suomen evankelis-
luterilainen kirkko, oma
seurakuntasi, on läsnä arjessasi ja
elämän suurissa ja tärkeissä
hetkissä, iloissa ja suruissa.

Tapahtumamainokset

- Saavutettavuuden vuoksi tapahtumien mainoskuvien käytössä on huolehdittava, että sama viesti välittyy käyttäjälle myös tekstinä.
- Tapahtumamainokset kuvatiedostoina voivat toimia hyvin paperilla ja somessa, mutta verkkosivuilla niiden käyttö ei ole aina se toimivin tapa.

Kuvan teksti myös tapahtumakuvaukseen

Avoimet ovet Nuorisotilassa

pe 1.11. klo 14.00 – 17.00

Tervetuloa!

Perjantaina 1.11. klo 14-17 on avoimet ovet Nuorisotilassa os. Kauppakatu 4. Tiina Rankinen ja Teemu Kenttä aloittivat työnsä Lapuan tuomiokirkkoseurakunnassa tasan 20 vuotta sitten. Tiina ja Teemu ottavat vastaan tervehdyksiä ja onnitteluja. Kahvi- ja mehutarjoilu.

Jaa:

Miksi tekstin ei kannata olla vain kuvassa?

- Kuvassa oleva tekstisisältö ei tartu Googlen hakukoneeseen, eikä löydy googlettamalla.
- Ruudunlukuohjelmat eivät pysy lukemaan tekstiä näkövammaisille käyttäjille.
- Pienessä kuvakoossa (esim. mobiilissa) tekstistä ei saa selvää vaikka näkökyky olisi käyttäjällä erinomainen.

Upotukset Lukkarissa

Youtube-videot

Kun Youtube-video lisätään Lukkarin upotustyökalun avulla, lukulaite saa luettavakseen "Youtube-video".
-> Käyttäjä saa näin itse valita, käynnistääkö videon vai hyppääkö sen ohi.

Uputukseen tulee lisätä otsikko

Klikkaa haluamasi palvelun logoa ja seuraa ohjeita.

Syötä tähän YouTube-videon osoite. Esim. <https://www.youtube.com/watch?v=qrTArohMTE>

Otsikko ruudunlukijalle *

Kopio upotuskoodi ja liitä se sellaisenaan haluamaasi tekstisisältöön (tekstieditorissa). Upotuskoodia voi käyttää Content-portletissa, Uutisten leipätekstissä tai Tapahtuman kuvaustekstissä. Älä käytä koodia Linkkilistaus-portletissa.

Videot

Verkkosivuilla julkaistujen videoiden ja äänilähetysten pitää noudattaa saavutettavuusvaatimuksia

- Videoiden sisältämä tieto pitää tarjota myös tekstimuodossa -> tekstitys.
- Suoria lähetyksiä saavutettavuusvaatimukset eivät koske.
- Jos suora lähetys jää tallenteena verkkosivulle, tulee se tekstittää 14 vuorokauden sisällä.

Vinkkejä, videot Lukkarissa

- Keskitä messujen ja muiden tapahtumien videolähetykset yhteen osioon sivustolla.
- Nimeä tämä osio tai sivu tavalla, josta käy ilmi sisällön luonne. Esim. verkkokirkko, nettikirkko tai Osallistu messuun verkossa.
- Pidä osoite ja linkit samana mahdollisimman pitkään. Näin sivun käytön voi oppia eikä verkkolähetyksiä tarvitse etsiä eri paikoista sivustolta.

Linkit ja linkkilistat Lukkarissa

Linkkien saavutettavuus on keskeistä verkkosisällön saavutettavuudelle

- Älä käytä pelkkää Lue lisää -linkkejä, vaan esim.
 - [Lue lisää päiväkerhosta](#)
- Älä käytä pelkkää Verkko-osoitetta linkkitekstinä (www.evl.fi)

Hyvä linkkiteksti

- Varmista, että linkkitekstistä käy ilmi, mihin se johtaa.

Esityslistat ja pöytäkirjat

[Siirry lukemaan esityslistoja ja pöytäkirjoja \(linkki aukeaa uudessa ikkunassa\)](#)

Löydät linkistä avautuvasta tietopalvelusta yhteisen kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkoneuvoston ja kirkon kirkonvaltuuston luottamuselinten esityslistoja ja pöytäkirjoja. Esityslistoissa ja pöytäkirjoissa voi olla myös salassaan pidettäviä asioita, joita ei julkaista.

Linkki ulkopuoliseen sivustoon

Linkkilistat

- Pyri siihen, että linkkilista sisältää vai joko
 - Sisäisiä linkkejä
 - Ulkoisia linkkejä

- Tässä palvelussa
- Muualla verkossa

Sisäiset ja ulkoiset linkit erikseen

- Hyvä käytäntö on myös laittaa sisäiset linkit sivun tekstin yhteyteen tai tekstipalstan loppuun.
- Ulkoiset linkit voi tehdä linkkilistaustyökälulla.

Liitetiedostot Lukkarissa

Kerro olennainen tieto sisältönä

- Tärkeää ja sivustolta usein etsittyä tietoa ei pidä laittaa sivustolle liitetiedostona.
- Liitetiedoston avaaminen ei ole kaikille käyttäjille mahdollista.
- Noin 70 % Lukkarin käyttäjistä käyttää mobiililaitetta.
- Mobiililaitteella liitetiedoston avaamiseen on suurempi kynnys.
- Suosituksemme on, että hinnastot ym. olennainen tieto olisi verkkosivustolla suorana omana sisältönään.

Pöytäkirjat, oppaat ja esitteet

- Pdf-tiedostot, Word-dokumentit, PowerPoint-tiedostot ym. toimisto-ohjelmistojen tiedostot tulee olla tehty saavutettavaan muotoon.
- Jos seurakunnassa on laadittu kehuttu opas ristiäisten järjestämiseen, älä lisää opasta pdf-muodossa verkkosivuille vaan kirjoita oppaan sisältö verkkosivuille. Tällöin hyvästä sisällöstä hyötyvät kaikki käyttäjät kaikissa tilanteissa.

Liitetiedoston tiedostomuoto

- Jos linkität tiedostoon, varmista, että linkkitekstistä käy ilmi sekä tiedoston sisältö että sen tiedostomuoto.
 - [Kirkkovaltuuston pöytäkirja 1/2024 \(pdf\)](#)

Saavutettavuuden arviointi

Saavutettavuusseloste

- Jokaisella Lukkari-sivustolla tulee olla saavutettavuusseloste.
- Saavutettavuusselosteessa kuvataan verkkopalvelun saavutettavuuden tila ja mahdolliset poikkeamat saavutettavuusvaatimuksista.
- Lisäksi selosteessa kerrotaan, miten käyttäjä voi antaa saavutettavuuspalautetta
 - Lukkari-sivustoille oma lomake
 - <https://lomakkeet.evltkirkko.fi/palaute-saavutettavuus/>
- Seloste on päivitettävä vähintään kerran vuodessa.

Kysymykset ja lisäinfoa saavutettavuudesta

[Kysymykset itsepalvelupiste IPP:n kautta](#)

[Lisäinfoa verkkopalveluiden saavutettavuudesta Sakastissa](#)